NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.
Rok VI. Kraków, piątek 4 maja 1923. Nr. 94.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.128
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 500 Mkp.

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 12000 — kwart. 36000 —
w Krakowie z odnoszeniem do domu 14000 — „ 42000 —
na prowincyi z przesyłką poczt. 14000 — „ 42000 —
Za granicą: z przesyłką pocztową 24000 —, „ 72000 —
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 225 Mk., wiersz milimetr 1-szpalt. Mk 300. Nadesłane Mk 600 —. Wiersz milimetrowy 1 szp. w tekście Mk 1200 —. Wiersz mili metr. 1 szp. na I. stronie 1500 Mk. Gratulacye 7500 Mp. - Inser. zamiejsc. o 50%, zagr. o 100% droższe

Refleksye i nadzieje...

Kraków, 3 maja.

(is) Odsłonięcie pomnika ks. Józefa Poniatowskiego, jednej z najbardziej świetlanych postaci historyi polskiej i przyjęcie marszałka Focha, reprezentującego dzisiejszą najżyczliwszą sojuszniczkę Polski nadaje tegorocznemu obchodowi 3 maja szczególnie uroczyste piętno.

Wyobraźnią naszą i pragnieniem przenosimy się z szarej, dławiącej rzeczywistości i teraźniejszości ku utęsknionej chwili przyszłości, oby jak najrychlejszej, w której sytuacya wewnętrzna i codzienne życie stanie się żywym pomnikiem tych wielkich myśli i teoretycznie pięknie ujętych zamierzeń, za których realizacyę odpowiedzialnym jest naród polski wobec historyi, jako historyczny gospodarz i włodarz tego państwa.

Lat temu 131 kiedy Sejm polski uchwalił w pierwszym artykule konstytucyi 3 maja:

„...Że zaś taż sama wiara święta (katolicka) przykazuje nam kochać bliźnich naszych, przeto wszystkim ludziom, jakiegokolwiek bądź wyznania pokój w wierze i opiekę rządową winniśmy i dlatego wszelkich obrządków i religii wolność w krajach polskich, podług ustaw krajowych warujemy".

A dwa lata temu wyzwolony naród polski we wstępie do konstytucyi marcowej uroczyście przed światem i sobą złożył zapewnienie, że „wszystkim obywatelom równość, a pracy poszanowanie, należne prawa i szczególną opiekę Państwa zabezpieczyć" pragnie.

Z głębi zbolałego serca pragnęłoby się nie dojrzeć, przesłonić tę przestrzeń, która oddziela koturnowe, wielkie hasło od rzeczywistości, pragnęłoby się zepchnąć w najdalszy zakątek duszy żal i lotem błyskawicy zbliżyć tę chwilę realizacyi własną dobrą wolą i czynem i dobrą wolą i czynem narodu polskiego.

Przed nami stoją jednak ci, którzy obchodzą dziś święto konstytucyi — najgłośniej, a w zanadrzu kryją grot śmiertelny dla tej Konstytucyi.

Przed nami stoją dziś ci, którzy nas odpychają od udziału w święcie twórczej idei narodu i państwa polskiego, jakgdyby pragnęli święto dzisiejsze pozbawić wielkiego charakteru ogólno-państwowego, a ścieśnić je do charakteru ekskluzywnie narodowo polskiego, mimo, że Konstytucya pragnie „zapewnić rozwój wszystkich sił moralnych i materyalnych Rzeczypospolitej dla dobra całej odradzającej się ludzkości".

Ludzie dobrej wiary i dobrej woli, dla których święto dzisiejsze nie jest tylko terminem kalendarza, ale głębokiem przeżyciem i odżyciem, odnajdą w sobie z pewnością głos refleksyi, która im powie, że są w Rzeczypospolitej miliony obywateli, którzy z wyciągniętemi ku jedności państwowotwórczej ramionami czekają dobrego słowa i dobrego czynu — dotąd daremnie.

Radomskie głosy przeraźliwie świszczą nad uszyma...

Ale mamy, chcemy mieć siłę zapomnienia w sobie, szczególnie dziś, kiedy nad szarzyzną unosi się święto ideału i idealizmu, który może powoli, ale ziścić się musi — ziścić się winien.

„Rzeczywistość się pomału w świat przemienia ideału" — powiedział Krasiński...

Ale także na odwrót... I dlatego wierzymy.

Przyjęcie marsz. Focha na granicy polskiej

Dziedzice. PAT. Powitanie marszałka Focha na zachodniej granicy Polski miało przebieg imponujący i było nacechowane niezwykle podniosłym nastrojem. Na dworcu kolejowym w Dziedzicach tonącym w blasku słońca i przystrojonym pięknie w girlandy w zieleni i chorągwie o barwach narodowych polskich i francuskich — oczekiwali przybycia marszałka reprezentanci rządu i armii, którzy przybyli specyalnym pociągiem do Dziedzic, a mianowicie: minister wojny gen. Sosnkowski, w zastępstwie prezydenta Rzeczypospolitej rotmistrz Pusłowski, w zastępstwie szefa sztabu generalnego marszałka Piłsudskiego pułk. Wieniawa-Długoszewski.

Z Krakowa i Katowic przybyli na powitanie marszałka gen. broni Szeptycki, gen. dywizyi Czikel, gen. Galica i inni. Na dworcu zgromadzeni byli w komplecie reprezentanci władz lokalnych. Po jednej stronie peronu rozmieszczono liczne deputacye m. i. deputacyę górników, kolejarzy, zawodowych związków robotniczych, miejscowego Sokoła i gromadki młodzieży szkolnej z Dziedzic, Czechowic i Bielska. Po drugiej stronie peronu w miejscu, gdzie miał się zatrzymać pociąg wiozący marszałka Focha stanęła kompania honorowa III pułku strzelców podhalańskich i kompania honorowa 11 p. strzelców podhalańskich utworzonego z pierwotnych formacyi wojsk polskich organizowanych we Francyi a mianowicie z II pułku instrukcyjnego grenadyerów woltyzerów wystąpiła ze sztandarem ofiarowanym pułkowi we Francyi i noszącym napis francuski. Resztę obszernego peronu i plac przed dworcem kolejowym zaległy tłumy publiczności z Dziedzic i okolicy. Około godz. 7 minister wojny generał Sosnkowski odebrał raport od komendantów kompanii honorowych, poczem oczekiwano na sygnał wjazdowy pociągu. O godzinie 7.25 zajechał wśród dźwięków nieśmiertelnej Marsylianki na stacyę, pociąg wiozący marszałka Focha. Po wyjściu marszałka Focha z pociągu, wygłosił min. Sosnkowski krótkie przemówienie. Marszałek podziękował krótko, wyrażając radość z przybycia do odrodzonej Polski, poczem po odebraniu raportu kompanii honorowej i po rozmowie z delegatami odebrał defiladę pułku kawaleryi. Po defiladzie marszałek Foch z otoczeniem wyjechał w drogę do Warszawy. W Katowicach po przeglądzie kompanii honorowej i po rozmowie z delegatami stowarzyszeń zaszczycił dłuższą rozmową chorążynę Koła Polek, ubraną w ludowy strój śląski. Witany także przez licznie zebrane dzieci, marszałek Foch odjechał zatrzymując się na godzinę w Częstochowie. Przy entuzyastycznem powitaniu wśród szeregu delegacyi, bardzo licznie reprezentowaną była kolonia francuska. Następnie marszałek Foch udał się do klasztoru, przeszedłszy przez siedm bram tryumfalnych i tam powitany serdecznie przez przeora wysłuchał w skupieniu klęcząc mszy świętej. Gorące przemówienie wygłosił biskup Krysicki, który podkreślił, iż do zwycięstwa marszałka dopomogła Matka Boska, dla której szczególną cześć żywi marszałek. Po obejrzeniu skarbca marszałek ruszył w dalszą drogę, żegnany entuzyastycznie przez publiczność.

Marsz. Foch do narodu polskiego.

Warszawa. PAT. Natychmiast po opuszczeniu Katowic marszałek Foch przyjął w swym wagonie przedstawicieli prasy, którym oświadczył:

Jestem szczęśliwy znajdując się na ziemi Polski, wolnej i odbudowanej, skonsolidowanej i mającej wszystkie warunki, by była wielkim narodem i posiadała piękną armię, co jednak stanie się pod warunkiem, że będą pracowali wszyscy dla ojczyzny. Im bardziej pozycya wasza będzie godna zazdrości, tem więcej będziecie mieli sąsiadów zawistnych i zazdrosnych, którzy czekać będą, by was pogrzebać. Bądźcie zawsze gotowi do obrony. Nie należy powierzać obrony ani jednostce, ani armii, lecz całemu narodowi. Cały naród do pracy. Wszyscy obywatele z całem oddaniem się — do pracy.

Po onegdajszych zajściach w Warszawie.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. (M) Prasa żydowska przypisuje winę za wczorajsze krwawe zajścia organizatorom wiecu PPS, którzy zapewnili, że milicya pepesowska nie dopuści bezwarunkowo do wykroczeń przeciwko robotnikom żydowskim. Tymczasem chuligani w oczach właśnie milicyi pepesowskiej maltretowali w nieludzki sposób manifestantów żyd. Milicya nie reagowała.

Tak wygląda „solidarność międzynarodowa proletaryatu", jeden z najbardziej ułartych komunałów P. P. S.

1. maja w faszystowskich Włoszech.

Paryż. PAT. W Medyolanie wtargnęli faszyści do Izby robotniczej i wzniecili pożar wyrządzając szkodę 200.000 lirów.

W dniu 1 maja w Rzymie praca była normalną w przeważnej ilości przedsiębiorstw. Milicya była ustawiona na ulicach.

W Brescyi równocześnie w siedmiu punktach miasta eksplodowały bomby. W Bolonii przyszło do starcia z komunistami przyczem strzelano. Jeden komunista i jeden faszysta odnieśli ciężkie rany. W Neapolu w remizie tramwajowej po ukończeniu pracy eksplodowały dwie bomby. Czterech tramwajarzy odniosło ciężkie zranienia. Faszyści wtargnęli następnie do domu tramwajarzy, znalazła odezwy komunistyczne przeznaczone do rozrzucenia w dniu 1 maja.

W Moskwie.

Moskwa. (AW) Uroczystość 1 maja rozpoczął wielki przegląd wojsk garnizonu moskiewskiego. Przeglądu dokonał Trockij, który w przemówieniu swem podnosił wzmocnienie się siły wojskowej w Sowdepii, zarówno na lądzie, morzu jak i powietrzu, i podkreślił że konieczność stałego pogotowia wojennego wywołana jest wzmaganiem się instynktów zaborczych państw kapitalistycznych.

W Anglii.

Londyn. PAT. Dzień 1 maja przebiegł w Londynie i w całej Anglii spokojnie.

Faszyści przeciwko wyborom proporcyonalnym.

Rzym. (AW) Naczelna rada faszystów odpowiedziała się za zniesieniem wyborów proporcyonalnych, natomiast za wyborami z list większościowych z przedstawicielstwem proporcyonalnem mniejszości. Rada wychodzi z założenia, że system proporcyonalny nie doprowadzi do wytworzenia szerokiej i jednolitej większości.

Nadzieje a czyny.

Kraków, 3 maja.

(sn) Obecna nasza sytuacya finansowa i gospodarcza przedstawia obraz o tyle ciekawy, że wykazuje iż nietylko osoba prywatna ale i państwo może żyć na „kredyt", to jest może oprzeć swą egzystencyę na zaufaniu, jakiem się je darzy w nadziei, że przyszłem postępowaniem swojem zaufanie to usprawiedliwi. Istotnie bowiem wszystkie pomyślne objawy obserwowane w ostatnich czasach, jak wstrzymanie zwyżki walut, zahamowanie wzrostu drożyzny, wreszcie silne zainteresowanie się pożyczką rządową wydaną w formie złotych bonów, wszystkie te dodatnie momenty wynikają nie tyle z rzeczywistej, już dokonanej poprawy stanu naszej skarbowości, ile raczej z wiary, że impet, z jakim nowy Sejm i nowy minister skarbu przed paru miesiącami zabrali się do sanacyi skarbu, nie ustanie w połowie drogi, lecz doprowadzi dzieło to do końca.

Gdybyśmy ten moment psychiczny pominęli i w ocenie naszej sytuacyi finansowej oparli się wyłącznie na suchych a przecież tak wiele mówiących i na dalszą metę decydujących cyfrach, wskazujących wysokość zadłużenia skarbowego w banku biletowym oraz wysokość emisyi banknotów, to wnioski z tych cyfr musiałyby być zgoła odmienne od tych wniosków, które na szczęście wyciąga z nich społeczeństwo. W ciągu ostatnich 2 miesięcy bowiem inflacya bynajmniej nie ustała lecz trwała dalej z niezmniejszoną siłą, podatki nie wpływają jeszcze w zadowalającej mierze a mimo to wszystko marka trzyma się na jednym poziomie, zaś drożyzna wzrosła w kwietniu tylko o okrągło 10 procent. Fakt, że emisya ta nie pociąga za sobą obecnie zwykłych a zgubnych skutków, przypisać należy wyłącznie przekonaniu, wzbudzonemu w społeczeństwie pierwszymi owocami akcyi sanacyjnej, że nareszcie doczekamy się odkładanego przez 4 lata z miesiąca na miesiąc sfinalizowania tej akcyi.

Przekonanie to i ta nadzieja, jak wszystkie fenomeny psychiczne, mają jednak to do siebie, że nie trwają zbyt długo i że w zetknięciu się z lada jaką przeszkodą ulatniają się jak kamfora. Można przez oddziaływanie na wyobraźnię i na uczucia społeczeństwa porwać je i zmusić do wysiłku, nie można jednak karmić go przez dłuższy czas nadzieją, gdy ono potrzebuje strawy znacznie realniejszej i bardziej materyalnej. Ostrzeżenie takie uważał widocznie i to słusznie za konieczne minister skarbu, skoro w liście wystosowanym do marszałka sejmu zwrócił mu uwagę, że konieczne jest uchwalenie przedłożonego obecnie budżetu na rok 1923 najpóźniej do końca czerwca. Z szeregu ustaw, wchodzących w zakres planu reformy skarbowej, definitywnie załatwionych zostało dotychczas tylko kilka a mianowicie nowela do podatku dochodowego, ustawa stemplowa oraz ustawa o podatkach pośrednich. Nie załatwione zostały natomiast dwie najważniejsze ustawy podatkowe, na których jako na głównych filarach opiera się plan p. Grabskiego, a mianowicie podwyższenie podatku gruntowego i podatek przemysłowy. Przedłożenie o podatku gruntowym wniesione zostało do Sejmu najwcześniej ze wszystkich, a to z tego powodu, że podniesienie tego podatku przed innymi było najbardziej uzasadnione śmiesznie niskiemi jego stawkami obecnemi. Mimo to przetrzymał sejm a raczej jego większość agrarna, z którą ślepo idą z pominięciem własnych interesów zawodowych miejscy posłowie Chjeny, ustawę tę do samego końca, czy to aby utrącić ją zupełnie, jako już niepotrzebną do dzieła sanacyi, czy też aby przynajmniej osłodzić ją wyborcom wiejskim tą pociechą, że miasta już przedtem musiały przyjąć na siebie silnie zwiększone ciężary. Wcześniej od tego przedłożenia załatwiony zostanie podatek przemysłowy, nad którym obecnie radzi Senat. Wprawdzie perspektywa ciężkich ofiar, jakich podatek ten będzie wymagał od ludności miejskiej, nie jest dla niej zbyt wesołą. Ze względu jednak na to, że podatek ten będzie obowiązywał wstecz, jest rzeczą bardzo pożądaną, aby koła handlowe i przemysłowe nareszcie wiedziały, co i kiedy mają płacić, tembardziej, że Senat uchwalił, aby odnośnie do ubiegłego czasu podatek ten nie wynosił 2 procent lecz tylko 1 procent. Uchwała ta jest zupełnie słuszną, bo wszakże ogólną zasadą prawną jest, że ustawa nie działa wstecz. Uchwała senatu łagodzi przynajmniej ostrze tego wstecznego działania w zrozumieniu trudnej sytuacyi, w jakiej się znajdują kupcy, którzy dotychczas nie brali tego podatku w rachubę.

Ferye majowe, które niespodziewanie Sejm sobie wyznaczył, przerwały ku wielkiej szkodzie państwa pracę nad reformą skarbu. Tem energiczniej będzie musiał więc Sejm po podjęciu sesyi zabrać się do tych dwóch ustaw podatkowych, jeśli dotychczasowa jego praca nie ma popaść ponownie w bezwład i rozstrój gospodarczy.

Nota rządu niemieckiego do państw sprzymierzonych.

Niemcy nie wyrzekają się biernego oporu. — Ofiarują 30 miliardów w złocie. — „Napięcie wszystkich sił". — Gwarancye.

Berlin. PAT. Rząd niemiecki wystosował do rządów państw koalicyjnych i do rządu Stanów Zjednoczonych notę, w której oświadcza, że zdecydował się jeszcze raz uczynić próbę dla uregulowania kwestyi spornych, nie zrzekając się przez to swego stanowiska prawnego, ani biernego oporu, który będzie dalej kontynuowany aż do opróżnienia terytoryów obsadzonych, prócz terytoryów objętych traktatem wersalskim i do przywrócenia tamże stosunków określonych traktatem.

Rząd niemiecki swe propozycye co do uregulowania zagadnienia reparacyjnego i złączonych z tem spraw politycznych określa jak następuje:

Ogólne zobowiązania Niemiec co do świadczeń finansowych i rzeczowych wynikających z tkratatu wersalskiego, będą ustalone na 30 miliardów marek w złocie, która to suma ma być uzyskana przez wydanie pożyczek na normalnych warunkach na międzynarodowych rynkach pieniężnych, a to w wysokości 20 miliardów marek niem. w złocie do dnia 1 lipca 1925, w wysokości 5 miliardów marek niem. w złocie do dnia 1 lipca 1929 i w wysokości 5 miliardów marek niem. w złocie do dnia 1 lipca 1931.

1) Suma 20 miliardów mk będzie natychmiast wyłożona do subskrypcyi. Oprocentowanie tej pożyczki będzie pokryte ze sprzedaży pożyczki i będzie zabezpieczone funduszami, które będzie nadzorowała komisya reparacyjna. O ile suma 20 miliardów nie będzie do dnia 1 lipca 1927 pokryta pożyczkami, będzie ona od tego terminu oprocentowana na 5 procent przy amortyzacyi 1 procent.

2) W razie gdyby obie raty po pięć miliardów nie mogły być uzyskane w przewidzianych terminach w drodze pożyczki na warunkach normalnych ma rozstrzygnąć bezstronna międzynarodowa komisya czy, kiedy i jak ma być niepokryta reszta tych sum zebrana. Tasama komisya ma w lipcu 1931 rozstrzygnąć, czy, kiedy i jak mają być zebrane dodatkowo ewentualne procenty za czas od 1 lipca 1923.

3) Niemcy wykonają wedle postanowień istniejących umów świadczenia rzeczowe na rachunek swego długu. Co do ich wymiaru zastrzega się bliższe umowy.

Rząd niemiecki jest przekonany, że w powyższych propozycyach poszedł do ostatnich granic tego, co Niemcy mogą uczynić przy napięciu wszystkich swych sił. Gdyby druga strona nie podzielała tego poglądu, proponuje rząd niemiecki w myśl planu amerykańskiego sekretarza stanu Hughesa przedłożenie całego zagadnienia reparacyjnego międzynarodowej komisyi, niezależnej od jakichkolwiek wpływów politycznych.

Rząd niemiecki gotów jest udzielić na ofiarowane świadczenia specyalnych gwarancyi gotów jest odpowiednio do umów które mają być jeszcze zawarte, przez stosowne zarządzenia także w drodze ustawowej starać się o to, by siła gospodarcza Niemiec została powołana do zabezpieczenia zobowiązań pożyczkowych. Swiadczenia rzeczowe mają być zabezpieczone przez długoterminowe umowy prywatne z zastrzeżeniami koniecznemi na wypadek złamania umów.

O amerykańskie koszty okupacyi.

Paryż. PAT. Po dłuższej przerwie podjęła narady Komisya dla uregulowania amerykańskich kosztów okupacyjnych. Amerykański podsekretarz stanu Woodsworth przedłożył delegatom alianckim uwagi rządu amerykańskiego. Konferencyę odroczono, aby delegaci mogli się porozumieć ze swoimi rządami.

Podjęcie konferencyi w sprawie odszkodowań.

Paryż. PAT. Echa National donosi, że w kołach politycznych mówią o podjęciu konferencyi reparacyjnych przerwanych w dniu 4 stycznia. Konferencya w sprawie odszkodowań ma rzekomo niebawem odbyć narady w Londynie pod przewodnictwem lorda Curzona.

Prace nad projektem odszkodowań w Paryżu.

Paryż. (AW) Onegdaj przyjął Poincare prezydenta komisyi reparacyjnej Barthou. Jak słychać prace Barthou i Delacroix, nad wspólnym projektem rozwiązania problemu reparacyjnego zostały już ukończone. O ich ogłoszeniu jednakże mowy być nie może.

Pogrzeb błp. prez. Rundsteina.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa. (M) Dziś odbył się pogrzeb prezydenta warszawskiej gminy żydowskiej, błp. Meiera Rundsteina. W pogrzebie wziął udział prezydent miasta Warszawy p. Jabłoński wraz z wiceprezesami, ławnicy magistratu warszawskiego wszyscy bawiący w Warszawie posłowie, senatorowie i radni żydowscy, zarząd i urzędnicy gminy itd.

Nad otwartym grobem przemówił imieniem magistratu warszawskiego p. Jankowski, imieniem gminy żydowskiej adw. Kohn, imieniem Koła żydowskiego w Sejmie poseł Farbstein i inni.

Z gmachu magistratu powiewa dziś na znak żałoby czarna chorągiew.

Delegacya duńska na uroczystość.

Warszawa. PAT. Pisma donoszą na skutek zaproszenia komitetu obchodu uroczystości odsłonięcia pomnika ks. Józefa Poniatowskiego przybyła w dniu wczorajszym delegacya duńska, która w imieniu miasta Kopenhagi złoży wieniec laurowy u stóp pomnika w dniu 3 maja.

Król rumuński przyjedzie w połowie czerwca do Warszawy.

Warszawa. PAT. W sprawie zapowiedzianego przyjazdu do Warszawy króla rumuńskiego dowiaduje się „Kuryer Poranny", że przyjazd ten nastąpić ma w drugiej połowie czerwca.

Gen. Pelle o stosunkach francusko-tureckich.

Paryż. (AW) „Matin" publikuje wywiad z gen. Pelle, o stanowisku Francyi wobec Turcyi. Pomimo licznych oznak ze strony Turków, zamącenia dotychczasowych stosunków z Francya, wyraża generał nadzieję, że mimo wszystko konferencya lozańska zakończy się pomyślnie.

Walka sowietów z żydostwem.

Według ostatnich wiadomości z Rosyi, prześladowania i zamykania instytucyj żydowskich w bolszewii mnożą się z każdym dniem. Ostatnio zamieniono znowu w Kremenczugu synagogę na klub robotniczy; podobnie w Bory sowie (gub. Mińska), w Połtawie (dwie synagogi na robotnicze kluby). Przed sąd stawiono rabina Homlu Szeuersona i wielu innych rabinów. W Witebsku zamknięto kilka żydowskich szkół wyznaniowych. Rabini Eisenstadt (z Petersburga) i Badzyszański (z Homlu) znajdują się we więzieniu.

Rabin z Homla, który jak wiadomo ukarany został rocznem więzieniem za krytykę sowieckich gwałtów nad religią żydowską i językiem hebrajskim, otrzymał affidawit od Herberta Samuela na przyjazd do Palestyny.

Projekt Rutenberga w ang. Izbie gmin.

Londyn. (ŻBK) Na ostatniem posiedzeniu angielskiej Izby gmin poruszył poseł Becker sprawę, czy Anglia zawarowała sobie wszelkie dostawy maszyn i materyałów potrzebnych dla realizacyi projektu Rutenberga.

Podsekretarz stanu Ormsby Gore odpowiedział: Nie. O dostawach tych rozstrzyga prywatne przedsiębiorstwo palestyńskie. Wedle określeń mandatu mają bowiem wszystkie narody będące członkami Ligi Narodów równe prawa na polu handlu i przemysłu w Palestynie. A Wielka Brytania musi zarządzać Palestyną tylko i wyłącznie w zgodzie z postanowieniami mandatu.

o-o

Granice Palestyny.

Paryż. Między Francyą a Anglią stanął już ostateczny układ co do wytyczenia granic między Syryą a Palestyną. Układ ten wkrótce zostanie ogłoszony. (Chodzi tu o rozstrzygnięcie komisyi granicznej, tyczące się szczegółów w zarysach bowiem granice już zostały dawno zgodnie ułożone. (ŻBK)

Wybitni mężowie stanu angielscy o Ż. F. N.

Jerozolima. (ŻBK) Z okazyi zapisania do złotej księgi Ż. F. N. angielskiego parlamentu, lorda Balfoura i ówczesnego premiera Lloyda Georgea, z powodu zatwierdzenia mandatu palestyńskiego (pieniądze na ten cel zebrali Żydzi Bessarabii i Mezopotamii) nadesłała ang. Izba gmin, Balfour i Lloyd George serdeczne podziękowana Ż. F. N. Sekretarz marszałka Izby pisze m. in.: „Marszałek poleca mi wyrazić Wam podziękowanie i donieść, że dyplom zapisania wraz z listem syonistów bessarabskich wcielono w poczet biblioteki Izby".

Balfour pisze: „Chciejcie najuprzejmiej wyrazić korporacyom syońskim w Mezopotamii i Bessarabii w mojem imieniu podziękę za uczyniony mi zaszczyt wpisania mego imienia do złotej księgi Ż. F. N.".

Sekretarz Lloyd Georgea: Mr. Ll. George prosi mnie, żeby Wam powiedzieć, że bardzo wysoko ceni zaszczyt, jaki go spotkał i że dziękuje za przesłanie mu dyplomu, którego posiadaniem niezmiernie się cieszy.

o-o

Kongres światowy kobiet żyd. we Wiedniu.

Wiedeń. Jak już donieśliśmy, odbędzie się tu kongres światowy kobiet żydowskich, który obradować będzie od 6 do 13 bm. W program zjazdu wchodzą kwestye wychowawcze i religijne — prawa matki i dziecka — emigracya i opicka nad emigrantkami, w szczególności nad kobietami i dziećmi.

Dotąd zgłoszono następujące referaty: Religia i wychowanie. 1) Kobieta żydowska, jej prawa i obowiązki w społeczeństwie (p. Eicholz, Anglia), 2) Kobieta żydowska i wychowanie młodzieży (Niemcy). Opieka nad kobietami i dziewczętami (p. Pappenheim, Frankfurt). Międzynarodowe organizacye — Liga Narodów (S. Cohen, Anglia). Opieka nad dzieckiem i sprawy zdrowotne. Wojenna i powojenna opieka nad dzieckiem (Anitta Mueller-Cohen, Austrya). Związki matek (p. Modell, Anglia), Stosunki zdrowotne u dzieci Europy wschodniej (Dr. Lehman, Polska). Działalność sanitarna organizacyi żydow,. (referentka tow. OGE). Sprawy emigracyjne (M. Razowsky, Stany Zjednoczone i reprezentant tow. ICA., Paryż). Opieka nad emigrantami (p. Held, Stany Zjednoczone), (M. Elinor Sachs Barr, Stany Zjedn). (Reprezentantka niem. Arbeiter Fürsorgeamt). Udział organizacyi kobiecych w zagadnieniu emigracyi (M. Harris i Aleksander Kohut, Stany Zjednoczone).

Sekretaryat wzywa kobiety żydowskie wszystkich krajów europejskich do obesłania Zjazdu przez delegatki, któreby zdawały sprawę z działalności organizacyi dla pracy społecznej w poszczególnych krajach.

Sekretaryat wiedeński pełni p. Einov Sachs Barr Anglo-Austrya Bank, Wiedeń.

* * *

We Lwowie udziela informacyi w sprawach zjazdu Centralne Biuro opieki nad sierotami żydowskimi ,Kaźmierzowska 1. 20.

Z teatru „Bagatela".

Wesele Arletty, komedya w 3 aktach Feliksa Gandery. Reżyser Stefan Turski.

Przebrzmiały już rozkoszne drwiny z uczonych pedantów i słowa przysięgi promocyjnej z interludyum „Chorego z urojenia", w którym Molier na pośmiewisko wszystkich epok, wydał mistrzów puszczania krwi, stosowania serengi i purgansów.

Ale wśród zżółkłych kart ksiąg medycznych, a przedewszystkiem kodeksów prawnych, między jednym a drugim paragrafem zaczaił się chochlik i przetrwawszy burzę postępu naukowego i społecznego, znów wyczyniać poczyna swawolne skoki ku zgorszeniu mamutów trybunalskich.

Zwłaszcza część kodeksu, która „traktuje" o prawie familijnem i małżeńskiem, dostarcza doskonałej pożywki całej szarańczy, chochlików teatralnych. Jak gdyby twórcy komedyi nie mogli pogodzić się z myślą, że ktoś śmiał tragi-komicznie pulsujące życie człowieka w rodzinie i małżeństwie, ująć w rysy norm prawnych.

Jak wiadomo z Biblii — „error in persona" tj. błąd w osobie małżonka, z którym związek się zawiera, naraził czcigodnego Jakóba na drugich siedm lat służby u teścia Labana. Wesołą ofiarą takiej pomyłki jest Arletta. Mama jej wzbogacona na produkcyi wojennego „makaronu na jajach", nabywszy tajemnicę salonowych form w szkole pod nazwaniem:

Instytut gładkiego obejścia, bontonu i savoir vivre'u
udziela dyskretnie lekcyj osobom zamożnym

pragnie arystokratycznych wnucząt i w tym celu oddaje rękę córki hrabiemu de Trewly Matour. Pod papierami hrabiego kryje się jednak jakiś niebieski ptak, co doprowadza do rozpaczy mamę, a niewymownie zachwyca Arlettę. Ona bowiem nie tyle pragnie małżeństwa ile aktu ślubnego, aby nim pokryć miłosny stosunek do pięknego (jakżeby mogło być inaczej) kuzynka Marka.

Ale jeden wieczór spędzony na zamku, poślubionego jej wedle kodeksu farsy, prawdziwego hr. de Matour (bo prawdziwy hrabia istnieje) odmienia serduszko Arletty. Kuzynek Marek pozostanie głuptaskiem, który leci na oślep ku pieszczocie, nie pojmując jeszcze klątwy dosytu, a hr. Matour, wytrawny gracz, znający wszystkie środeczki psychologiczne, którymi można wydobyć, odcienie rozkoszy, wie, kiedy zatrzymać wargi u brzegu puharu, aby z winem miłości nie przełknąć także goryczy nudy. Toteż, gdy doręczą wyrok orzekający nieważność małżeństwa, Arletta z radością powita koniec swego „dzikiego małżeństwa" z Markiem, aby spocząć legalnie w ramionach hrabiego.

Ta komedya a rebours postawionego stosunku małżeństwa do miłostki, przypomina grę przy wykupnie fantów, w której za karę ma się wyrecytować, abecadło od końca — albo film, któryby wyświetlano od 6 aktu do pierwszego, tak że przypinanie rogów odbywałoby się z początku, a spokojny port małżeński bez najlżejszego drgnięcia fali i podmuchu wietrzyka — ukazałby się pod koniec obrazu.

Ale abecadło recytować od końca — bez zająknięcia — rzecz nie łatwa. Toteż pierwszy akt pod względem komicznych perypetyj i śmiałych pociągnięć, udał się autorowi najlepiej; w drugim wpada już p. Gandera w melodramat, w trzecim zaś w banalną zgoła konwencyonalność.

Gdy przeto pod koniec komedyi hr. Matour, jako „unieważniony" małżonek, żegna Arlettę słowy: „byłaś mi promykiem wiosny w zimie życia!" bywalec teatralny mógłby porwać się niecierpliwie z fotelu i zawołać: „na miłość Boga, panie Gandera, daj pan spokój, toż to stary kawał!"

Ale incydensu żadnego nie było, nawet wtedy, gdy autor, starszemu swemu koledze Molierowi nawymyślał od tapicerów! (czy tapicerstwo ojców spada także na synów?)

Dobrym duchem sztuki była p. Ordyńska jako pełna temperamentu matka Arletty. P. Malicka jaknajdokładniej uwydatniła wszystkie łamańce psychologiczne, p. Romówna grała uroczo naiwną midinetkę. Świetne typy stworzyli pp. Winkler, Kliszewski, Pietruszyński i Wysocki. P. Turski, któremu jako reżyserowi należy się osobne wyszczególnienie, wydobył z papierowej roli p. Paulette tyle, ile z roli tej wydobyć było można. Marek p. Solarskiego był w miarę naiwny, aby po spadnięciu kurtyny odejść z niczem. p. K[illegible]iałkowski grał rutynistę miłości hr. de Matour spokojnie i pewnie.

W. Zast. Koren.

Z posiedzenia krak. Rady wyznaniowej.

Stosunki na cmentarzu. — Nauczyciele hebrajscy. — O występy trupy wileńskiej.

Na ostatniem posiedzeniu krakowskiej gminy żydowskiej odbytem pod przewodnictwem prezydenta dra Rafała Landaua, uchwalono zaciągnąć pożyczkę w wysokości 100 milionów marek polskich na cele dalszych prac około budowy nowego cmentarza. Ze sprawozdania złożonego przez przewodniczącego wynika, że mur cmentarny będzie w najbliższym czasie ukończony, że rozpoczęte zostaną roboty ziemne i że plany na dom pogrzebowy i budynki gospodarcze już zostały zatwierdzone. W roku 1921 pochowano na istniejącym cmentarzu żydowskim 623 zwłok, zaś w r. 1922 — 521 zwłok to jest 272 mężczyzn, 224 kobiet. a 25 dzieci poniżej lat czternastu. Następnie rozwinęła się żywa dyskusya nad sprawą podwyższenia opłat cmentarnych do maksymalnej kwoty 3 milionów marek. Wniosek przewiduje, że datki na odbudowę i utrzymanie szpitala żydowskiego pobierane przy każdorazowym wymiarze opłaty cmentarnej będą następujące:

od 10.000 do 50,000 mp. — 10 procent,
od 50.000 do 100.000 mp. — 25 procent;
od 100.000 do 300.000 mp. — 35 proc;
od 300.000 do 1,000.000 — 40 proc.;
od 1,000.000 do 2,000.000 mp. — 50 proc.;
od 2,000.000 do 3,000.000 — 100 proc.

Radca Spira w obszernem przemówieniu wytykował stosunki panujące na cmentarzu zaznaczając, że dzieją się skandaliczne nadużycia przy pobieraniu opłat przez funkcyonaryuszy cmentarnych, którzy przez gminę są niedostatecznie wyposażeni. Dla unormowania tych niezdrowych stosunków proponuje mowca ustanowienie regulaminu cmentarnego i od tego uzależnia głosowanie swego klubu co do podwyższenia opłat, żądając, by Rada najpierw uchwaliła cały regulamin. Chodzi mowcy przedewszystkiem o ukrócenie nadużyć, które pociągają za sobą skargi i nieprzyjemności dla stron, a które muszą częstokroć dwa razy więcej opłacać, aniżeli komisya na nich nałożyła.

Radca Heumann przyłączając się do wniosku komisyi proponuje, by gmina we własnym zarządzie prowadziła przedsiębiorstwo pogrzebowe, któreby zajmowało się urządzaniem pogrzebów wedle klas, stosownie do wysokości uiszczonej opłaty.

Po kilku dalszych przemówieniach przewodniczący dr Landau przedstawił stosunki cmentarne w innych gminach, gdzie wogóle nie ustanawia się maksimum należytości cmentarnych.

Wniosek komisyi o podwyższenie opłat został przyjęty. Nadto uchwalono wniosek r. Freilicha o zwołanie ankiety członków Chewre Kadisze i Nose-hamitu celem zastanowienia się nad środkami zmierzającymi do uregulowania stosunków cmentarnych. Natomiast wnioski r. Spiry i Heumanna upadły.

Następnie dokonano wyboru dwu członków komisyi szacunkowej dla podatku wyznaniowego w miejsce zmarłych. Wybrani zostali w głosowaniu tajnem pp. Chaim Ohrenstein i Tobiasz Gross.

Imieniem sekcyi naukowej przedstawił wiceprezydent dr. Fischlowitz, wniosek o utworzenie przez Radę wyznaniową komisyi dla egzaminowania nauczycieli języka hebrajskiego oraz przedmiotów judaistycznych dla żydowskich szkół średnich z językiem wykładowym hebrajskim.

Wniosek uchwalono z tem, że komisya ta składać się będzie z rabina ortodoksyjnego i i postępowego, przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego sekcyi naukowej oraz nauczycieli szkół średnich pp. dra Schmelkesa i dr. Künstlingera.

Na wniosek przewodniczącego uchwalono wydać deklaracyę stowarzyszeniu żydowskiej kolonii leczniczej w Rabce, że w razie rozwiązania tego stowarzyszenia przejmie gmina izraelicka jego majątek. Podobną deklaracyę uchwalono wydać żydowskiemu stowarzyszeniu kulturalno-oświatowemu „Tarbut" w Chrzanowie.

Wniosek r. Freunda, by prezydyum gminy wdrożyło starania o przedłużenie zezwolenia na pobyt w Krakowie wileńskiej trupy artystów żydowskich przekazano sekcyi naukowej.

W szczegółowej dyskusyi nad budżetem na rok 1923 uchwalono Dz, I. Rabinat, poczem z powodu spóźnionej pory posiedzenie odroczono.

KRONIKA.

Kraków, 3 maja.

— NASTĘPNY NUMER „NOWEGO DZIENNIKA" ukaże się w sobotę o zwykłej porze.

— OBCHÓD ROCZNICY TRZECIEGO MAJA rozpoczął się wczoraj rano porankami we wszystkich szkołach krakowskich. Profesorzy wyjaśnili młodzieży znaczenie konstytucyi majowej. Wieczorem przeciągały ulicami miasta orkiestry gimnazyalne. O godzinie 8-mej wieczór przed główną wartą na Rynku ustawiły się wszystkie stacyonowane w Krakowie orkiestry wojskowe, poczem po odegraniu hymnu państwowego ruszyły ulicami miasta, zatrzymując się przed gmachem Komendy Obozu Warownego, D. O. K. i siedzibą województwa. Pochodowi orkiestr towarzyszyły tłumy publiczności. Na gmachach rządowych i miejskich oraz na wielu domach prywatnych wywieszono chorągwie o barwach państwa i miasta. Dziś przedpołudniem o godzinie 10 odbędzie się msza polowa na Błoniach, poczem pochód ruszy na Rynek. Tu przemówi do zebranych K. H. Rostworowski. W teatrach odbędą się wieczorem uroczyste przedstawienia.

— NIEUWZGLĘDNIONY PROTEST KAWIARZY I RESTAURATORÓW. Wczoraj rano zjawiły się w prezydyum miasta delegacye stowarzyszenia gospodnio-szynkarskiego oraz związku restauratorów i kawiarzy. Delegaci złożyli wiceprez. Wielgusowi oświadczenie, że ustanowione na onegdajszem posiedzeniu komisyi cennikowej ceny potraw i napoi uważają za zbyt niskie, wobec czego domagają się rewizyi tych cen. Wiceprez. Wielgus w odpowiedzi podniósł, że uchwała komisyi jest prawomocna, a nieprzestrzeganie ustanowionych cenników narazi opornych na przewidziane ustawą konsekwencye karne.

Publiczność winna we własnym interesie donosić do Wydziału III b magistratu o każdym wypadku przekroczenia cen maksymalnych, ustanowionych przez komisyę.

— PRZED PODROŻENIEM WĘGLA. Jak się dowiadujemy, w najbliższym czasie ma nastąpić znaczne podrożenie węgla ze wszystkich kopalń krajowych. Nową tę podwyżkę spowodował podniesiony podatek państwowy oraz zwyżka wynagrodzenia za robociznę.

— PO WYKRYCIU AGITACYI KOMUNISTYCZNEJ W KRAKOWIE. Jak już donosiliśmy, krakowska policya polityczna wpadła w ostatnich dniach na ślad szeroko rozgałęzionej agitacyi komunistycznej. Według otrzymanych z policyi informacyi, agitacya ta zwłaszcza przed 1 maja przybrała szersze rozmiary. Zaczęły ukazywać się pisma ulotne treści wybitnie antypaństwowej, podburzające przeciw obecnemu ustrojowi, nawołujące do rewolucyi itp. Na podstawie zebranych faktów przyaresztowano dotychczas około 30 osób, u których rewizya dostarczyła obfity materyał obciążający. Ze znalezionych materyałów okazuje się, że robota sięgała do różnych miejscowości w Małopolsce, przeważnie do centrów przemysłowych i większych miast. Sprawę skierowano do tutejszego sądu okręgowego, dokąd odstawiono aresztowanych.

— FAŁSZYWI WYWIADOWCY. Ofiarą rafinowanych oszustów padł p. Zygmunt Król, zamieszkały przy ul. Zwierzynieckiej l. 34. Do mieszkania jego przybyło we wtorek wieczorem dwóch osobników, którzy przedstawili się jego żonie jako wywiadowcy policyi i zażądali wydania 800.000 mp. oraz karty zastawniczej. Rzekomi wywiadowcy poinformowali żonę Króla, by mąż jej zgłosił się nazajutrz w urzędzie policyjnym z poświadczeniem, że pieniądze i karta zastawnicza są jego własnością, a wówczas policya wyda zakwestyonowaną kartę i gotówkę. Łatwowierna p. Królowa nie zażądała od przybyłych wylegitymowania się, lecz wydała im pieniądze i kartę zastawniczą. Wczoraj p. Król zgłosiwszy się w komisaryacie dowiedział się, że żadni wywiadowcy w takiej sprawie u niego nie byli i że został oszukany przez jakichś opryszków. Dochodzenia w toku.

ZE SPORTU.

REZYGNACYA ZARZĄDU KRAK. KOLLEGIUM SĘDZIÓW. Jak nas informują zgłosił zarząd Kr. K. S. swą rezygnacyę. Niespodziewany krok Zarządu stoi, według zasięgniętych informacyi w związku z ustąpieniem p. Auerbacha i z uchwałą Zarządu K. Z. O. P. N: polecającą zwołanie Walnego Zgromadzenia K. S.

DZIEŃ POLSKIEGO ZWIĄZKU PIŁKI NOŻNEJ. Dziś we czwartek odbędą się zawody przyjacielskie Makkabi—Jutrzenka (g. 3-cia popoł. boisko Wisły) i Wisła—Cracovia (g. 5-ta popoł boisko Jutrzenki). Czysty dochód przeznaczony na P. Z. P. N.

CRACOVIA—BBSV. grają w niedzielę 6 bm. o 11 przedpołudniem na boisku Jutrzenki

ŁUTRZENKA wyjeżdża w niedzielę na zawody ze Šturmem do Bielska.

ZAWODY MIĘDZYMIASTOWE WARSZAWA—POZNAŃ rozegrane zostaną w nadchodzącą niedzielę w Poznaniu.

NAJBLIŻSZE ZAWODY LEKKO-ATLETYCZNE W KRAKOWIE. Dn. 27 bm. odbędzie się w Krakowie „Bieg na przełaj" urządzany corocznie przez K. O. Z. L. A: Techniczne przeprowadzenie biegu, poruczył Związek K. S. „Cracovia". — Doroczny bieg okrężny „Il. Kuryera Codziennego" odbędzie się dopiero 3 czerwca. Techniczna strona biegu powierzoną została K. S. „Wisła". — Sekcya lekko-atletyczna Ż. K. S. „Makkabi" w Krakowie zamierza urządzić z końcem czerwca bieg stafetowy Podgórze—Kraków pięciobój zawody młodzików, tudzież wewnętrzne klubowe zawody lekkoatletyczne.

ZAWODY LEKKOATLETYCZNE W PALESTYNIE. 15-go miesiąca Adar odbyły się na placu sportowym w Tel Awiw zawody lekkoatletyczne z udziałem towarzystw. Makkabi—Tel Awiw, Kwuzah lewana—Jerozolima, Reschalom—Petach-Tikwa, Rechowoth, Nes Ziona, Noar—Tel Awiw. Zawody dały następujące wyniki:

Bieg na 100 m.: Korzmann, Tel Awiw (11,4). Bieg na 400 m.: Ackermann, Petach Tikwa (62,8 sek.). Bieg na 1500 m.: Lumek, Tel Awiw (11 m. 55,4 sek.). Skok wzwyż z rozbiegiem: Kerzmann, Tel Awiw (1,60 m.). Skok wzwyż bez rozbiegu: Kerzmann (1,40 m.). Skok w dal z rozbiegiem: Kerzmann, Tel Awiw (6,22 m.). Skok w dal bez rozbiegu: Kerzmann, Tel Awiw (3,09 m.). Skok o tyczce: Wolpjanski i Gresewski (równie dobrze). Rzut dyskiem: Fleischmann (25,60 m.) Rzut kulą: Fleischmann, Tel Awiw (8,16 m). — „Makkabi", Tel Awiw (18 zawodników) 65 p. „Arschalom", Petach Tikwa (5 zawodników) 27 p. „Kwuzah lewana" Jerozolima (3 zawodników) 7 p.

BIEG OKRĘŻNY W ŁODZI. Dnia 27 bm. odbędzie się w Łodzi doroczny bieg okrężny „Kuryera Łódzkiego".

ZAWODY MIĘDZYNARODOWE ANGLIA (team amatorski) — BELGIA, odbędą się w 5 maja w Brukseli.

SEMIFINALE O PUHAR WIEDEŃSKI. Do przedkońcowych rozgrywek o puhar wiedeński stają 31 bm.: Sportklub—Hakoah, Wacker—Rapid.

HAKOAH (Wiedeń)—RAPID (mistrzostwo), grają 9 bm.

— KRWAWE ZAJŚCIE W CUKIERNI. W cukierni Legionów przy ul. Szewskiej przyszło wczoraj do bójki między dwoma osobnikami, podczas której zwaśnieni poranili się nawzajem nożami. Rannym udzielił lekarz pogotowia ratunkowego pierwszej pomocy. Przed cukiernią gromadziły się tłumy ludzi, komentując rozmaicie powody bójki.

— WYPADEK PRZY SPRZEDAŻY CUKRU. W czasie natłoku przy sprzedaży cukru w kramie akcyzy miejskiej przy ul. Kopernika, tłum przewrócił na ziemię p. Eichornową l. 79 wdowę po lekarzu, która doznała przy upadku złamania prawej ręki. Lekarz pogotowia przewiózł ofiarę wypadku do szpitala św. Łazarza na oddział chirurgiczny.

— ZATRUCIE GAZEM ŚWIETLNYM. Wczoraj rano zawezwano pogotowie ratunkowe do domu l. 6 przy ul. Koletek, gdzie 82-letni Mandel Landenberger, talmudysta uległ zatruciu gazem świetlnym. Po zastosowaniu sztucznego oddychania lekarz pogotowia w groźnym stanie przewiózł Landenbergera do szpitala.

— CELEM USTALENIA dotychczasowej liczby szeklowców na rok 5683 Komitet Lokalny Organizacyi Syońskiej w Krakowie (ul. Stradom 15 I p. oficyny) wzywa wszystkich towarzyszy, którzy otrzymali bloki szeklowe, o bezzwłoczne nadesłanie odcinków sprzedanych szekli.

II. Poranek literacki Wileńczyków.

Drugi z rzędu, niedzielny poranek literacki Wileńczyków, wypadł jeszcze daleko lepiej aniżeli pierwszy, przedewszystkiem dlatego, że recytacye były tym razem różnorodne, obejmowały bowiem poniekąd całokształt żydowskiego piśmiennictwa, na „klasykach" począwszy, a skończywszy na „nowych". Przytem całość powiązał syntetycznym referatem poseł dr Schipper.

Z recytowanych utworów — rzecz charakterystyczna i pouczająca — wywarły największe i głębokie wrażenie rzeczy drobne, w przeciwieństwie do recytowanego poematu Asza „Amnon i Thamar", który, mimo bezsprzecznie bardzo pięknej deklamacyi pp. Kadisonówny, Bułowa, Kadisona, Kamena i Steina, wypadł nieco blado na tle „srebrnego ekranu" zamiast na tle kosztownych, purpurowych dekoracyi i biblijnych kostyumów. Czy nie możnaby tego naprawdę wystawić? Byłby to wszak jeden z pektaklów najciekawszych, najefektowniejszych!

Z wspomnianych rzeczy „drobnych" wysunęło się na pierwszy plan misterne cacko Altera Kacyzna p. t. „Bez oka" w świetnej, mistrzowskiej interpretacyi p. Bułowa. Panna Kadisonówna zadeklamowała ogromnie wdzięcznie (i dźwięcznie) milutki wierszyk Nejdusa „A chasynke" i ponure, Perecowskie: „Halt s'moil!", p. Stein zaś znakomicie wypowiedział wiersz Mereżkowskiego o „Królu i trefnisiu".

Zakończył nader sympatyczny poranek — monolog Szaloma Alechema w wybornej interpretacyi p. Kamena. Tak świetnie wypowiedzianego utworu Szaloma Alechema jeszcze nie słyszałem za życia. (d. l.)

DROBNE WIADODOSCI ŻYDOWSKIE.

POŁOŻENIE NA UNIWERSYTETACH rumuńskich nie uległo poprawie. W szczególności na uniwersytecie w Jassach.

WZMOCNIONA IMIGRACYA DO PALESTYNY. W ostatnim tygodniu przybyło do Palestyny 450 imigrantów.

KOLONIA DLA DZIECI. Żydowski kongres pomocy wyasygnował 3.500 dolarów na założenie kolonii dla chorych dzieci żydowskich w Limanowie koło Odessy.

„BIALIK BĘDZIE DŁUGO ŻYŁ". Czasopismo żydowskie wychodzące w Kanadzie „Canadian Jewish Revue" zamieściło w numerze pesachowym serdeczny nekrolog z powodu śmierci Bialika, który jak wiadomo cieszy się znakomitem zdrowiem. Wedle legendy ludowej pogłoska ta znaczy, że Bialik będzie długo żył. Obyż!

Z sali sądowej.

ZAMORDOWANIE CHORĄŻEGO PO SPRZECZCE NA ZABAWIE.

W krakowskim sądzie wojskowym toczyła się wczoraj rozprawa przeciw Władysławowi Kuligowi, plut. 73 pp., oskarżonemu o zbrodnię morderstwa dokonanego na chorążym WP. Augustynie Świdrze. Według aktu oskarżenia w dniu 2 lutego br. w jednej z restauracyj w Katowicach zabawiało się liczniejsze towarzystwo wśród którego znajdował się chor. Świder. W czasie tańców nadszedł oskarżony silnie podchmielony, na co zwrócił mu uwagę chorąży i zażądał wylegitymowania. Wezwaniu temu oskarżony odmówił za co Świder uderzył go dwukrotnie ręką w twarz. Na sali powstał tumult, w czasie którego Kulig opuścił lokal i wybiegł na ulicę. Kiedy po upływie pół godziny chorąży Świder wychodził z restauracyi, oskarżony rzucił się na niego i zadał mu sztyletem 14 ciętych i kłutych ran na całem ciele, tak, że Świder wkrótce zmarł. Nadto jak sekcya wykazała, leżącego na ziemi w kałuży krwi Świdra Kulig kopnął kilkakrotnie w głowę, by w ten sposób zemścić się za doznaną zniewagę.

Trybunał pod przewodnictwem popułk. dra Kappla uznał Kuliga winnym zbrodni zabójstwa, a nie morderstwa i skazał go przy zastosowaniu obowiązującego w Katowicach kodeksu niemieckiego na 1½ roku więzienia i degradacyę. Przy wymiarze kary trybunał przyjął jako okoliczność łagodzącą nienaganną przeszłość oskarżonego, kilkakrotne odznaczenie przy wojsku i podrażnienie z powodu doznanej zniewagi.

Oskarżał kap. Wanicki, bronił adw. dr Sapecki.

RABUNEK DRUTÓW KOLCZASTYCH.

Wczoraj w sądzie okręgowym karnym w Krakowie odbyła się rozprawa przeciw Wojciechowi Nakielskiemu, Józefowi Chrzanowi i Izydorowi Małkowi, wszystkim z Zielonek, oskarżonym o kradzież trawersów i słupów żelaznych z III-go bastyonu za ul. Długą. Oskarżeni podjechali furą w nocy pod bastyon i rozebrawszy zasieki druciane załadowali je na wóz i wywieźli do Zielonek. Szkoda, poniesiona przez skarb wojskowy, oszacowana została wówczas na 10 milionów mp.

Po przeprowadzonej rozprawie trybunał pod przewodnictwem sso. Hubaczka skazał Nakielskiego i Chrzana każdego na 1 rok ciężkiego więzienia, a Małka jako inicyatora kradzieży na 1½ roku ciężkiego więzienia. Oskarżał prok. Sozański, bronili adw. dr Lenartowski i dr Reiner.

Z kraju.

1. maja w Przemyślu.

Bójki między PPS. a komunistami.

Przemyśl. (Tel. wł.). Na zgromadzeniu robotniczem odbywającem się w sali „Domu Robotniczego" przyszło do bójki między PPS a komunistami na tle niedopuszczenia do głosu komunisty.

Zgromadzenie nie doszło do skutku. Spokój jednak rychło został przywrócony, policya nadeszła już po awanturze.

Wieść rozeszła się szybko po mieście i wywołała zaniepokojenie. Sklepy pozamykano.

———o-o———

NOWY TARG, w kwietniu. Celem przyjścia z pomocą żyd. kuchni akademickiej w Krakowie powstało tutaj miejscowe Koło Towarzystwa Rygorozantów, które na zebraniu plenarnem wybrało Zarząd z p. Stamlerem na czele. Podczas świąt urządziło Koło przedstawienie, z którego czysty dochód przesłano kuchni akademickiej, a w najbliższym czasie Koło zwróci się do tut. społeczeństwa z szerszą akcyą, w której liczy na poparcie całej ludności żydowskiej.

Po uzyskaniu legalizacyi statutów Towarzystwa „Tarbut" Komitet organizacyjny zwołał Walne Zgromadzenie Konstytuujące członków, które wybrało Wydział z p. Drem Spieglem jako przewodniczącym. Wydział przystąpił już do pracy, w której liczy na poparcie ludności żydowskiej, odczuwającej potrzebę narodowej szkoły żydowskiej będącej celem Towarzystwa „Tarbuth".

Druga instytucya kulturalna w naszem mieście „Czytelnia żydowska" po Walnem Zgromadzeniu, które wybrało nowy Zarząd na czele którego stoi nadal jako prezes p. Adolf Papier, przystąpiła również do pracy na szeroką skalę zorganizowanej i w najbliższym czasie otworzy kursa z różnych dziedzin wiedzy oraz zorganizuje cykl wykładów publicznych jak to dawniej bywało. Ludność żydowska niewątpliwie nadal obdarzy swem zaufaniem tę instytucyę i jak dotąd tak i w przyszłości udzieli je, potrzebnej pomocy materyalnej.

Od pewnego czasu wychodząca tu „Gazeta Podhalańska" zaczyna interesować się kwestyą żydowską, a dowodem tego zainteresowania jej liczne artykuły pisane na wzór podobnych rozpraw „Dwugroszówki" i innych pismideł endeckich.

Przeciw wyborom, które odbyły się jeszcze w grudniu 1922 wniesiono znowu protest do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, gdzie sprawa niewątpliwie na lata ugrzęźnie i nadal będziemy mieli komisarza rządowego w kahale. Spodziewamy się jednak, że w razie uchwalenia przez Sejm odnośnego wniosku „Koła Żydowskiego" będziemy pozbawieni kuratora w osobie komisarza kahału i w wyborach demokratycznych będzie nam danem wybrać ludzi, którzy sprawami i potrzebami ludności żydowskiej żywo się zajmią". Sn.

———oo———

AKADEMIA ŻAŁOBNA KU UCZCZENIU PAMIĘCI SENATORA DRA MAKSA BIENENSTOCKA WE LWOWIE. Onegdaj odbyła się staraniem Egzekutywy syon. partyi pracy „Hitachdut" w sali „Koła Kobiet Żyd." akademia żałobna dla uczczenia pamięci błp. senatora Dra Maksa Bienenstocka. Szczelnie zapełniona sala zgromadziła tłumy publiczności. Przybyły m. i. delegacya Egzekutywy org. syon., Egzekutywa „Hitachdutu", liczni senatorowie i posłowie „Koła Żyd.", delegacya „Mizrachi", reprezentant gminy żyd. Dr. J. Diamand, ponadto zastępcy i członkowie wszystkich instytucyj i organizacyj syonistycznych i narodowo-żydowskich. Mowcy przedstawili w krótkich a jędrnych wywodach znaczenie działalności błp. Dra Bienestocka. A więc pp. Dr. Melzer i pos. Cwi Heller działalność syonistyczną Zmarłego przed powstaniem „Hitachdutu" i drogę, która Go zaprowadziła do „Hitachdutu". P. dyrektor Dr. Lilien skreślił w pięknej mowie hebrajskiej znaczenie Zmarłego, jako pedagoga i literata, a p. Last dał piękną sylwetkę Zmarłego jako wychowawcy i duchowego przywódcy młodzieży.

IDEAŁ BOJKOTU PRZED SĄDEM. Przed sądem przysięgłych we Lwowie stanęli dwaj młodzi studenci ukraińscy oskarżeni o występek z § 302 uk. popełniony przez kolportowanie odezwy, nawołującej społeczeństwo ukraińskie do [illegible]nia i radykalnego bojkotowania studentów [illegible]ińców uczęszczających do wyższych uczelni [illegible]skich. Obrońca oskarżonych adw. dr. Ha[illegible] w swej mowie obrończej wspomniał też [illegible] że dziś wszędzie, nawet w urzędach propag[illegible] hasło „Nie kupuj nic u Żydów", ale żaden [illegible]pagatorów nie znalazł się z tego powodu na ławie oskarżonej, ani też żaden z prokuratorów nie wystąpił z oskarżeniem przeciw nawołującym do bojkotu, w tym wypadku do bojkotu Żydów. Jednego z oskarżonych skazano na trzy miesiące więzienia.

ZJAZD DYREKTORÓW TEATRU. W dniach 25 i 26 kwietnia odbył się w Warszawie 5-ty doroczny walny zjazd Związku dyrektorów teatrów polskich. Przedmiotem obrad był kontrakt normalny i regulamin pracy teatralnej na sezon 1923-24. Stanowisko swoje w tych sprawach Z. D. T. P. uzgodnił ze stanowiskiem przedstawicieli miast prowadzących teatry. Walny zjazd upoważnił nowy zarząd Z. D. T. P. do dalszych pertraktacyi z przedstawicielaui Związku artystów scen polskich na podstawie powziętych uchwał.

Do zarządu Z. D. T. P. na nowy okres zjazd powołał pp. dyrektorów: M. Dąbrowskiego („Bagatela" Kraków, Młynarskiego (teatr Wielki), L. Solskiego (t. Rozmaitości), Arnolda Szyfmana (teatr Polski Mały i Komedya) i J. Trojanowskiego (dyrektor zarządzajacy teatrów miejskich w Warszawie) oraz na zastępców pp. dyrektorów: Bol. Gorczyńskiego (teatr im. Bogusławskiego) i M. Tarasiewicza.

Walny zjazd Z. D. T. P. uchwalił przesłać dotychczasowemu swojemu prezesowi, p: Janowi Lorentowiczowi, podziękowanie za kilkuletnie energiczne i owocne przewodnictwo w Związku oraz wysłał za pośrednictwem Poselstwa Francuskiego w Warszawie pismo kondolencyjne do ministeryum sztuki w Paryżu z powodu zgonu wielkiej artystki francuskiej, Sary Bernhardt.

Wobec interpelacyi ze strony stojących dotychczas po za Związkiem dyrektorów teatrów i teatrzyków, walny zjazd uchwalił zasadę przyjmowania nowych członków bez względu na rodzaj teatru a w zależności jedynie od kwalifikacyi artystycznych i obywatelskich danego dyrektora.

STRAJK W BANKU MAŁOPOLSKIM ZLIKWIDOWANY. Strajk w oddziale warszawskim Banku Małopolskiego, który trwał od dnia 25 kwietnia br. został zlikwidowany na następujących warunkach:

1) Dymisya delegata zostaje przez dyrekcyę cofnięta; 2) dyrekcya banku zobowiązuje się wypłacić do pensyi za miesiąc marzec dodatek drożyźniany podług mnożnika Głównego Urzędu Sta-

tystycznego w wysokości 33 prc.; 3) dyrekcya banku nie może zmuszać pracowników do bezpłatnej pracy w godzinach pozabiurowych; 4) dyrekcya banku uznaje istenienie Komisyi Koleżeńskiej pracowników; 5) nikt za strajk nie może być wydalony, ani poszkodowany za udział w strajku, dotyczy to zarówno urzędników, jak i woźnych: 6) pensye za bieżący miesiąc z racyi strajku nie ulegną redukcyi, natomiast pracownicy zobowiązani są odrobić zaległości spowodowane strajkiem.

Ze świata.

PORZĄDEK DZIENNY V. MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCYI PRACY. Rada Administracyjna M. B. Pr. uchwaliła następujący porządek dzienny dla V. Międz. Konf. Pracy, mającej rozpocząć się w Genewie 18. X. 1923 r.:

1) Sprawa zużytkowania przez robotników godzin wolnych od zajęć zarobkowych, 2)) Wytyczne dla działalności inspekcyi pracy. 3) Sprawa równego traktowania pracowników obcokrajowych i tubylczych w razie nieszczęśliwych wypadków, 4) sprawa 24 godzinnego odpoczynku tygodniowego dla pracowników hut szklanych basenowych.

Rada Administracyjna uważa, że w przedmiocie dwu pierwszych punktów porządku dziennego Międzynarodowa Konferencya Pracy w roku 1923, mogłaby uchwalić zlecenia, natomiast w przedmiocie następnych punktów dyskusya może doprowadzić do uchwalenia projektów konwencyi, w celu przedłożenia ich poszczególnym rządom do ratyfikacyi. Nadto możliwe jest uzupełnienie powyższego porządku dziennego przez dodanie sprawy zakazu pracy nocnej w piekarniach, rozpatrywanej już na III. Międz. Konf. Pracy. Oprócz kwestyi wymienionych powyżej V-ta Międz. Konf. Pracy zajmie się sprawami administracyjnemi oraz zaznajomi się ze sprawozdaniem, przedłożonem poszczególnym rządom przez M. B. P. w sprawie dopuszczalności do konwencyi oraz z opiniami, nadsyłanemi w tej sprawie przez poszczególne rządy.

PROCES REPUBLIKI SOWIECKIEJ WE WIEDNIU. We Wiedniu toczy się obecnie przy Sądzie cywilnym ciekawy proces republiki sowieckiej, oskarżonej przez firmę spedytorską R. Perl o nie wypłacenie 78.000 lei. Skarżąca firma miała w Rosyi dostawić Dunajem transport pługów. Tym czasem sowiety wogóle nie chciały zwrócić holownika — własności firmy ani wynagrodzić strat y czasu, jak to gwarantowała umowa z bolszewią.

Przegląd gospodarczy.

W sprawie nowych przepisów o opłatach stemplowych.

W dniu 8 maja wejdzie w życie ustawa z dnia 24 marca 1923 (Dz. U. Nr. 44, poz. 296), podwyższająca stawki przy niektórych rodzajach opłat stemplowych.

Co do podań wnoszonych do państwowych władz i urzędów administracyjnych, opłata normalna będzie wynosiła: 15,000 mk. od arkusza [illegible]ego po 3,000 mk. od każdego arkusza na[illegible] i po 3,000 mk. od każdego załącznika. [illegible] normalna od świadectwa urzędowego będzie [w]ynosiła 15,000 mk.

[Opła]ty wyższe od normalnych będą pobierane [od po]dań i świadectw urzędowych w przypadkach [nast]ępujących:

a) w sprawach o zatwierdzenie statutu lub zmiany statutu spółki akcyjnej (w szczególności też o zezwolenie spółce akcyjnej zagranicznej na działalność w państwie polskiem) 250,000 mk. od pierwszego arkusza podania,

b) w sprawach o zezwolenie na prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego (o koncesyę) przy przedsiębiorstwach przemysłowych, należących do I, II lub III kategoryi podatku przemysłowego oraz przy przedsiębiorstwach handlowych kategoryi I lub II 250,000 mk. od pierwszego arkusza podania i tyleż od dokumentu koncesyjnego, przy przedsiębiorstwach innego rodzaju 50,000 mk. od pierwszego arkusza podania i tyleż od dokumentu koncesyjnego nie będzie jednak pobierana żadna opłata, o ile chodzi o zezwolenie na uprawę tytoniu, opłacie w wysokości 50,000 mk. podlega również przepisane ustawą przemysłową zgłoszenie przedsiębiorstwa, do którego prowadzenia nie jest wymagane zezwolenie władzy,

c) w sprawach o zezwolenie na urządzenie lub zmianę instalacyi, potrzebnej do wykonywania przedsiębiorstwa zarobkowego, jeśli załatwienie podania wymaga oględzin na miejscu — należy uiścić od pierwszego arkusza podania 250,000 mk. według odróżnienia, określonego wyżej pod b),

d) w sprawach o zezwolenie na nie zamykanie lokalu publicznego (restauracyi itp.) mimo nadejścia pory, wyznaczonej zarządzeniami policyjnemi 1,000.000 mkp. od pierwszego arkusza podania i 5,000.000 mk. od zezwolenia,

e) w sprawach o zezwolenie na wykonanie poszczególnych czynności zarobkowych np. urządzenie widowiska, koncertu, wystawy, zabawy itp. 85,000 mkp. od pierwszego arkusza podania i tyleż od zezwolenia, nie będzie jednak pobierana żadna opłata o ile chodzi o przedstawienia amatorskie, jeśli dochód jest przeznaczony na cele oświatowe lub kulturalne albo o wykłady publiczne.

f) W sprawach o zmianę nazwiska 250,000 mkp. od pierwszego arkusza podania i 1½ miliona mkp. od zezwolenia na zmianę,

g) 350,000 mkp. od aktu nadania obywatelstwa polskiego.

h) W sprawach o zezwolenie cudzoziemcowi na nabycie nieruchomości 250,000 mkp. od pierwszego arkusza podania i 5,000.000 mkp. od zezwolenia. Władza orzekająca w sprawie, wymienionej pod f) 0 lub g) może zwolnić od opłaty w całości lub w części ze względu na stosunki majątkowe petenta.

Opłacie niższej od normalnej podlegają rekursy (odwołania) przeciw nakazom płatniczym w przedmiocie danin publicznych (podatków, opłat, ceł) jeśli suma sporna nie przewyższa jednego miliona mkp. W takich razach opłata od pierwszego arkusza podania wynosi 1,000 mkp. przy sumie spornej nie przewyższającej 100,000 mkp. a 3,000 mkp. przy sumie spornej ponad 100,000 mkp. do 1,000,000 mkp., opłata zaś od arkuszy następnych i od załączników wynosi po 500 mkp.

Duplikaty, sporządzone przez państw. władze i urzędy administracyjne, podlegają opłacie w wysokości 7,000 mkp. od każdej stronicy. Takiej samej opłacie podlegają odpisy i wyciągi, sporządzone przez państw. władze i urzędy administracyjne bez względu na to czy zarazem poświadczona zgodność z pierwopisem czy nie. Odpisy sporządzone przez stronę, a zaopatrzone przez państw. władze lub urzędy administracyjne poświadczenie zgodności z oryginałem podlegające opłacie w wysokości 3,000 mkp.od każdej stronicy.

Poświadczenie własnoręczności podpisu, (legalizacya) dokonana przez państw. władzę administracyjną, podlega zasadniczo opłacie w wysokości 2,000 mkp. co do każdego podpisu. Atoli w razie równoczesnego poświadczenia własnoręczności więcej niż dwóch podpisów umieszczonych na tym samym dokumencie opłata wynosi 5,000 mkp. za wszystkie podpisy.

Opłata od pełnomocnictwa wynosi zasadniczo 15,000 mkp. Pełnomocnictwa upoważniające jedynie do zastępstwa w postępowaniu sądowo-cywilnem w jednej określonej sprawie, należącej w I. instancyi do zakresu Sądu okręgowego, albo Sądu powiatowego lub Sądu pokoju, podlegają opłacie w wysokości 5,000 mkp. Nie podlegają opłacie pełnomocnictwa udzielane sekretarzom pracowniczych Związków zawodowych, upoważniające do zastępstwa wobec Sądów przemysłowych, powiatowych lub Sądów pokoju, jak również pełnomocnictwa upoważniające do odbioru przesyłek pocztowych lub telegramów.

Powołana ustawa ustanawia jeszcze opłaty następujące: od czeków w wysokości 100 mkp., od kolejowych listów przewozowych co do przesyłek całowagonowych 10,000 mkp., co do półwagonowych 5,000 mkp., co do pojedynczych 5,000 mkp., od kolejowych kwitów bagażowych 500 mkp. (nie podlegają jednak opłacie bilety na przewóz mleka) od kart do gry 2,000 mkp. za każdą talię, od wyciągów z ksiąg metrykalnych 3,000 mkp.

Opłaty stemplowe mają być odtąd obliczane zawsze w kwocie podzielnej przez 100 mk. polskich. Jeśliby więc z bezpośredniego zastosowania przepisów dotyczących danego rodzaju opłat, wynikła suma nie podzielna przez 100 mkp. to należy ją zaokrąglić w zwyż do pełnej setki. Należy więc w szczególności opłatę od rachunków obliczać w kwocie 100 mkp. od każdych pełnych lub zaczętych 50,000 mkp. należności wymienionej w rachunku, opłatę od poświadczeń odbioru (kwitów) zasadniczo w kwocie 100 mkp. od każdych pełnych lub zaczętych 20,000 mkp., o ile zaś chodzi o kwity wymienione w art. 12 i 13 ustawy z dnia 28 października 1921 Dz. U. Nr. 92 poz. 676 (poświadczenia z odbioru sum składanych w Instytucyach bankowych na rachunek bieżący lub tytułem wkładu oszczędnościowego itp.) w kwocie 100 mkp. od każdych pełnych lub zaczętych 500,000 mkp.

Należytości skalowe, których suma nie przewyższa 30,000 mkp. mają być uiszczane za pomocą znaczków stemplowych już przy sporządzeniu dokumentu podlegającego takiej należytości. Nie zastosowanie się do tego przepisu spowoduje wymierzenie należytości potrójnej. Jeśli należytość skalowa przewyższa kwotę 30,000 mkp. to strona może według swego wyboru bądź uiścić znaczkami stemplowemi, bądź zgłosić dokument celem dokonania wymiaru urzędowego.

——0-0——

Wybory delegatów na Walne Zgromadzenie Zakładu Pensyjnego dla Funkcyonaryuszy we Lwowie.

Zakład Pensyjny dla Funkcyonaryuszy we Lwowie, oparty obecnie na ustawie pensyjnej, uchwalonej przez Sejm Ustawodawczy z dnia 10 czerwca 1921 i na dalszych nowelach i rozporządzeniach, które bodaj w części zmieniły stopę ubezpieczenia emerytalnego i równocześnie podniosły znacznie świadczenia przez wprowadzenie dodatków drożyźnianych, rozwija się coraz więcej, zwłaszcza, że polskie ustawodawstwo rozszerzyło krąg osób podlegających ubezpieczeniu pensyjnemu.

Według zatwierdzenia przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej statutu sprawują zarząd Zakładu Pensyjnego Wydział Kierujący i Walne Zgromadzenie delegatów.

Obecnie przystępuje Zakład Pensyjny do wyborów delegatów na Walne Zgromadzenie.

Powołana w tym celu przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej Główna Komisya Wyborcza rozpisała te wybory i wyznaczyła jako dzień wyborów 24 czerwca 1923.

Odsyłając interesowanych do ogłoszeń o wyborach, które się okażą we wszystkich dziennikach miejscowych zaznacza się, że od doboru delegatów, powołanych do sprawowania najwyższej władzy w Zakładzie Pensyjnym zależy dobro i przyszłość Instytucyi społecznej, stworzonej dla tysięcy pracującej inteligencyi, której najczęściej jedynem zaopatrzeniem na wypadek niezdolności do pracy, lub na starość, a na wypadek śmierci jedynem zaopatrzeniem dla pozostałej rodziny są świadczenia, jakie im ta Instytucya będzie mogła przyznać w granicach ustawy pensyjnej.

W imię więc własnego interesu pamiętajmy o dniu wyborów 24 czerwca 1923.

——0-0——

Z rynków krajowych.

WĘGIEL. Katowice. Według norm ustalonych przez związek kopalń górnośląskich obowiązują od dnia 1 maja br. następujące ceny węgla: węgiel gruby 226500 Mp; orzech 210500; grysik 195300; miał drobny (0—70) 141500; miał (0—35) 191000.

ZIEMIOPLODY. Lwów. Zastój w tranzakcyach, średnia podaż żyta, jęczmienia i mąki bez ochoty kupna. Tendencya w dalszym ciągu zniżkowa. Owies małopolski 134—138, prima 143; usposobienie rezerwowane, z powodu spodziewanej dalszej zniżki cen. W tys. Mp.

BEZROBOTNI W POLSCE. (AW). Według obliczeń państwowego urzędu pośrednictwa pracy, ilość bezrobotnych w całej Rzeczypospolitej wynosiła z dniem 1 kwietnia około 114 tysięcy 570 osób. W cyfrze tej figurują tylko pracownicy zarejestrowani w urzędzie pośrednictwa pracy. Zachodzi jednak przypuszczenie, że spora ilość bezrobotnych nie podała się jeszcze tej rejestracyi. Sądząc po ilości bezrobotnych nie można mówić o ogólnym kryzysie przemysłowym, gdyż w porównaniu z zagraniczną ilość bezrobotnych w Polsce jest stosunkowo mała.

PRAWO OBYWATELI POLSKICH DO NABYWANIA NIERUCHOMOSCI W AUSTRYI. Wedle wiadomości nadesłanych do Biura Targów Wschodnich z austryacko-polskiej Izby handlowej we Wiedniu, sprawa nabywania w Austryi własności nieruchomej przez obywateli polskich została na podstawie autentycznej interpretacyi traktatu handlowego ostatecznie i z korzyścią załatwiona.

Austryackie Ministerstwo Sprawiedliwości wydało instrukcye do podległych mu sądów w myśl których z powołaniem się na artykuł III traktatu handlowego z Polską przysługuje obywatelom obu państw najwyższe uprzywilejowanie przy nabywaniu nieruchomości skutkiem czego obywatele polscy uprawnieni są do nabywania nieruchomości w Austryi na równi z obywatelami austryackimi.

OBECNE PODATKI OD SPOŻYCIA I PRODUKCYI. Obecnie obowiązują następujące stawki podatków pośrednich:

Od spirytusu: a) od litra 100 stopni w gorzelniach przemysłowych — 10.200 mk, b) od litra 100 stopni w gorzelniach rolniczych i przerabiających owoce — 10.000 mk, c) gorzelnie przemysłowe, przerabiające wywary na sole potasowe opłacają akcyzę w wysokości 10 tysięcy mk za 1 litr spirytusu. Zapasy spirytusu (na składzie w fabrykach i rozlewniach) dopłacają 7.500 mk od 1 litra, zapasy wódki — 3000 mk.

Od cukru: od 100 kg cukru wagi netto — 150,000 mk. Wszelkie zapasy cukru (poza znajdującym się w cukrowniach) w ilości od 100 kg ponoszą dodatkowy podatek. Grzywny za ukrycie zapasów i inne przekroczenia podniesiono 5,000 razy.

Rozporządzenia Rady ministrów oraz rozporządzenia wykonawcze Ministra skarbu o podatkach od spirytusu, piwa i cukru ogłoszone zostały w Nrze 32 Dz. Ustaw z dnia 28 marca rb. od tej chwili więc posiadają moc obowiązującą.

Od wina musującego: obecnie opłaty wynoszą od 1 litra — 5000 mk, (dotychczas 900 mk) i 20,000 mk (1.600 mk).

Od kwasu octowego: od 1 kg kwasu bezwodnego — 3,000 mk.

Od drożdży: obecna opłata akcyzowa od drożdży prasowanych od 1 kg wagi wynosi — 3,000 mk.

Nowe opłaty od wina musującego, kwasu octowego i drożdży obowiązują od 1 kwietnia rb. (Dz. Ustaw Nr. 34).

POLSKA WYSTAWA OBJAZDOWA W CZERNIOWCACH. Dyrekcya Targów Wschodnich komunikuje: ponieważ według telegraficznego zawiadomienia ekspozytury Targów wschodnich w Czerniowcach, znaczną część eksponatów zgłoszonych na wystawę wzorów i próbek przemysłu polskiego, w Rumunii, na oznaczony termin nie nadesłała, uroczyste otwarcie wystawy zostało odroczone do skompletowania. Nie zależnie od przesunięcia terminu otwarcia i okresu trwania wystawy czerniowieckiej, przyjmowane będą dalsze zgłoszenia i eksponaty ze względu na to, że wystawie nadano formę i charakter nieustającej wystawy objazdowej, ze stałą siedzibą w Czerniowcach.

PRZERACHOWANIE KAR SĄDOWYCH. Jak się dowiaduje „Przegląd Wieczorny“ prócz ustawy, która dotyczy przerachowania kar sądowych, na złote polskie w byłym zaborze rosyjskim, rząd opracował również projekt podobnej ustawy odnośnie do Małopolski. Według tego projektu jedna korona przedwojenna równać się będzie jednemu złotemu. Jeden gulden przedwojenny dwom złotym. Podobna ustawa jest opracowana dla województw poznańskiego ,pomorskiego i Górnego Śląska.

WZROST EMISYI wyniósł w czasie od 10 do 20 kwietnia 154.8 miliardów. Wzrost ten jednak tylko częściowo spowodowany był zadłużeniem się Skarbu Państwa, które wzrosło o 44 miliardów, a przyczyną jego były raczej pożyczki dla osób prywatnych — wekslowe i terminowe, których udzieliła PKKP. za 48.7 miliardów.

Ogólny bieg banknotów wynosił w dniu 20-go kwietnia 2.024 miliardów.

ROK ZESZŁY DAŁ SKARBOWI 385 MILIARDÓW MAREK. Jak donosi „Kuryer Poranny“ zakończone zostały prace nad zestawieniem wpływów kasowych z danin publicznych za r. 1922.

Zestawienie to wykazuje, że ogółem wpłynęło do skarbu z danin publicznych 385½ miliarda mk. polskich, z czego podatki bezpośrednie wraz z daniną dały 121 miliardów; podatki pośrednie 143.2 miliar.; cła 34,7; monopole 44,5; opłaty stemplowe i podatek od obrotu 39,7; inne opłaty (głównie wywozowe) 1,5 miliarda.

KARTY LEGITYMACYJNE DLA KOMIWOJAŻERÓW W AUSTRYI I RUMUNII. W myśl umowy handlowej polsko-rumuńskiej władze administracyjne I instancyi wydają od 18 i 20 kwietnia br. karty legitymacyjne dla komiwojażerów polskich w Austryi.

Karty te otrzymywać mogą tylko komiwojażerowie, którzy wykupili świadectwa przemysłowe (patenty).

Z giełdy.

Kraków, 2 maja.

Na giełdzie walut nastąpiło dziś lekkie osłabienie.

Po kilku dniach gwałtownej zwyżki nastąpił dziś na giełdzie akcyj dzień względnie spokojny. Kursy przeważnie utrzymały się na wczorajszym poziomie, niektóre jak Zieleniewski, Tepege, Pocisk, Siersza górnicza i Koszyki były mocniejsze, a tylko Impex, Automotor i Chodorów były trochę słabsze.

Następne zebranie giełdowe odbędzie się w piątek 4 maja.

—o-o—

Giełda krakowska z dnia 2 maja 1923

Waluty.	Waluta markowa				
	Gotówka (banknoty)		Czeki, przekazy wpłaty		
	Kupno	Sprzedaż	Kupno	Sprzedaż	Transakcya
Dol. St.-Zj.	46000	48000	46000	48000	47500—47350
Dol. kan.	—·—	—·—	—·—	—·—	
Frank fr.	3100·—	3250·—	3100·—	3250·—	3200—3190
Fran. belg.	2750·—	2850·—	2750·—	2850·—	
Fran. szw.	8500·—	8700·—	8500·—	8700·—	8650—8625
Funty szt.	215.000	225.000	215.000	225.000	221000
Mk. niem.	1·45	1·65	1·45	1·65	1·56—1·55
Kor. austr.	0·62	0·70	0·62	0·70	0·67¾
Kor. cz.	1350·—	1450·—	1350·—	1450·—	1420
Kor. węg.	—·—	—·—	—·—	—·—	
Kor. szw.	—·—	—·—	—·—	—·—	—
Kor. duń.	—·—	—·—	—·—	—·—	—
Kor. norw.	—·—	—·—	—·—	—·—	—
Lei rum.	—·—	—·—	—·—	—·—	—
Liry	2300·—	2400·—	2300·—	2400·—	2325—2350
Floreny	—·—	—·—	18.000	19.000	18600

Akcye bankowe.	Waluta markowa		
	ofiar.	żądane	Transakcye
Polski Bank Przem. I-VIII	26000·—	33000·—	26000—30000
Bank Hipoteczny	26000·	30000·—	25000-20000
Bank Małopolski	18000·—	26600·—	18000-26000
Ziemski Bank Kredyt.	—·—	—·—	24000-27000
Powszechny Bank Kred.	15000	20000	18000
Bank Z. dla Kresów, Łańcut	—·—	—·—	
Akcye Tow. handl. i przem.			
Polskie Tow. handl.	15000	20000·—	17000—18500
Handl. Sp. akc. „Impex“	1500	2500	2000—1500
„Polski Glob“	4000·—	5000·—	4200—4500
C. Hartwig, Poznań	—·—	—·—	
Żegluga Polska	5500·—	7000.—	6000—6800
Warsz. Tow. Trans. i Żeglugi	—·—	—·—	
Zieleniewski I—IV	260.000	290.000	260—290000
H. Cegielski, Poznań	420.000	450.000	440—450000
Parowozy I-III.	63.000	73.000	65000—70000
„Lemiesz“ fabr. masz. roln.	—·—	—·—	
„Trzebinia“ żel.	55.000	65.000	58000—60000
Zakłady amunic. „Pocisk“	23000·—	33000·—	25000—30000
Huta żelazna, Kraków	—·—	—·—	
„Automotor“ fabr. samoch.	15000	20000·—	17000
Fab. Portl.-Cem. Szczakowa	—·—	—·—	
„Górka“ fabryka cementu	215.000	245.000	240—220000
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	170.000	180.000	170—180000
„Tepege“ Tow. dla prz. gór.	90.000	100.000	95000-100·000
Ska akc. przem. naft. i g. z.	—·—	—·—	
Karpackie Tow. naftowe	—·—	—·—	
Akc. Tow. naft. „Galicya“	—·—	—·—	
A. T. dla przem. oleju skal.	—·—	—·—	
Polska Nafta	30000·—	45000·—	34000—37000
Elektr. w Sierszy I-IV	30000·—	40000·—	33000—37000
„Oikos“ T. A.	150000	180000	
„Fezet“ Powsz. zakł. bud.	—·—	—·—	
Fabr. przet. tł. w Trzebini	90.000	100.000	94000—95000
„Krakus“ Zj. fab. prz. wysk.	55.000	65.000	58000—60000
Fabr. porcel. w Ćmielowie	70.000	80.000	72000—74000
Fabr. cukru w Chodorowie	120.000	130.000	130—124000
W. Kucharski fabr. metal.	—·—	—·—	
Herzfeld-Victorius, odl. żel.	—·—	—·—	
„Pharma“ Mag. Jawornicki	55.000	60.000	55000—60000
S. W. Niemojowski	50.000	60.000	51000—53000
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—·—	—·—	
Syndykat koszyk. Kraków	15000	20000	17000—20000

—o-o—

Giełda warszawska z dnia 2 b. m. Dolary Stanów Zjedn. 46750—46600, tranz. 46830—46370. Marki niemieckie 1·48.

Czeki: Belgia 2740—2735, sprzedaż 2748, kupno 2722. Berlin 1·50—1·48, sprzedaż 1·50, kupno 1·46. Gdańsk 1·49½—148, sprzedaż 1·50, kupno 1·46. Londyn 218000—219000, kupno 217000. Nowy Jork 46750—46600, sprzedaż 46850. kupno 46370. Nowy Jork drobne sprzedaż 46780, kupno 46320. Paryż 3170—3152½, kupno 3136. Praga 1410—1400. Szwajcarya 8115—8485, sprzedaż 8525, kupno 8443. Wiedeń 0·68¼—0·68½, sprzedaż 0·67½, kupno 0·66½. Włochy 2305—2300. Sztokholm 2300.

—o-o—

ZURYCH. PAT. Zamknięcie giełdy. Berlin 0.01,78; Holandya 216½; Nowy York 553½; Londyn 25.69; Paryż 37.37; Medyolan 27.12; Praga 16.47½; Budapeszt 0.10½; Belgrad 5.75; Sofia 4.20; Warszawa 0.01.20; Wiedeń 0.007,7¾; Austr. korona stemplowana 0.007,8.

Z teatru, literatury i sztuki.

— Z TEATRU ŻYDOWSKIEGO. Dziś we czwartek popołudniu o godz. 3 „Dybuk“ An-skiego z p. Szneurem. Wieczorem o godzinie 8 oraz w sobotę wieczór i niedzielę po południu tragedya An-skiego „Dzień i noc“, grana stale przy wypełnionej do ostatniego miejsca widowni. W niedzielę wieczorem „Dybuk“. Premiera „Zazdrości“ Arcybaszewa naznaczona na najbliższy poniedziałek.

— Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO. Dzisiaj popołudniu o godzinie 3-ciej „Wesele“ Wyspiańskiego. Przedstawienie to rozpocznie się bardzo punktualnie. Toteż publiczność proszona jest tą drogą o nie spóźnianie się, gdyż po podniesieniu kurtyny drzwi na salę będą zamknięte. Wieczorem „Zmartwychwstanie“ na które większość bibiletów zakupiły wycieczki zamiejscowe.

Jutrzejsze powtórzenie „Zmartwychwstania“ dla młodzieży szkolnej rozpocznie się o godzinie 6-tej wieczorem.

W sobotę wchodzi na afisz senzacyjna nowość scen zagranicznych sztuka Ludwika Pirandello „Sześć postaci dramatu w poszukiwaniu autora“.

— Z OPERY I OPERETKI. Dziś we czwartek 3 maja br. o godz. 4 popoł. operetka O. Straussa pt. „Dookoła miłości“ z występem N. Nadieżdiny, wieczorem o godz. 7.45 „Straszny dwór“. W piątek 4 maja br. o godz. 7.45 wieczór ulubiona operetka Brommego pt. „Maskotka“.

W sobotę o godz. 7.45 wieczorem „Lohengrin“, w którym wystąpi tylko jeden raz znakomita wykonawczyni partyi Elzy Helena Zboińska-Ruszkowska primadona opery warszawskiej i teatru „La Scala“ w Medyolanie, śpiewaczka o europejskiej sławie dawno w Krakowie nie słyszana. Reszta obsady doborowa.

— KONCERT SYMFOINCZNY z udziałem orkiestry Związku Muzyków Polskich i naszego świetnego pianisty Mieczysława Münza odbędzie się we czwartek, 10 bm. Dyrygować będzie p. Bolesław Wallek-Walewski.

—o-o—

TRUPA WILEŃSKA.

Czwartek pop.: „Dybuk“ (ceny zniżone).
Czwartek wiecz.: „Dzień i noc“.
Piątek: Teatr zamknięty.
Sobota wiecz.: „Dzień i noc“.

TEATR MIEJSKI IM. J. SŁOWACKIEGO.

Czwartek pop.: „Wesele“.
Czwartek wiecz.: „Zmartwychwstanie“.
Piątek: Zmartwychwstanie“.
Sobota: „Sześć osób dramatu w poszukiwaniu autora“ (premiera).

OPERA I OPERETKA.

Czwartek pop.: „Dookoła miłości“.
Czwartek wiecz.: „Straszny dwór“.

TEATR BAGATELA

Czwartek pop.: „R. H. Inżynier“ (ceny zniżone).
Czwartek wiecz.: „Wesele Arletty“.
Piątek: „Wesele Arletty“.

Znaczne powiększenie ilości banków dewizowych.

Warszawa. (M) Sprawa powiększenia ilości banków dewizowych została ostatecznie zadecydowana przez ministra skarbu w następujący sposób:

Banki, którym przysługiwać będą prawa banków dewizowych podzielone zostały na

5 kategoryi.

Do pierwszej zaliczone będą banki, które otrzymały prawa banków dewizowych po ostatniej redukcyi, i którym nadal przysługiwać będzie pełnia praw tychże banków.

Do drugiej kategoryi banki, które będą zrównane z bankami, należącymi do poprzedniej kategoryi.

Do trzeciej — banki, korzystające z pełni praw banków dewizowych, do których jednakowoż przydzielony będzie specyalny komisarz rządowy dla kontroli.

Do czwartej — banki, którym tylko częściowo przysługują prawa banków dewizowych.

Wreszcie do piątej — banki, którym mimo przyznania częściowego tylko prawa banków dewizowych, przydzielony zostanie komisarz rządowy do kontroli.

W związku z tem zarządzeniem nastąpi znaczne powiększenie ilości banków dewizowych.

Drobne ogłoszenia.

Agenta, człowieka zdolnego i inteligentnego, dobrze zaprowadzonego w handlach korzennych z kaucyą względnie poręczeniem do 3,000.000 Mp. poszukuje większa fabryka artykułów pierwszej potrzeby w Krakowie. — Zgłoszenia pod „Siała płaca i prowizya“ do Biura ogłoszeń „Prasa“ Kraków, Karmelicka 16. 700

Panny do księgarni w Krakowie poszukuję. — Zgłoszenia Himmelblau, Koletek 6 między 2—3 popoł. 337

Cukry, czekolady, pomadki, karmelki pierwszorzędnych fabryk oraz towary kolonialne, poleca najtaniej Henryk Pacagower, Kraków, Agnieszki 10. 686

Zdolny przykrawacz (przykrawaczka) do bielizny męskiej i damskiej poszukiwany. — Zgłoszenia: ul. Zwierzyniecka 8, p. III. na prawo między 2—3.

Unieważniam

zgubioną kartę identyczności wystawioną w Tucze n. S. na nazwisko Benzion Hirschhorn. Łaskawy znalazca zechce takową zwrócić za wynagrodzeniem na adres Hirschhorn, Kraków, Starowiślna 65. 428

P. T. przyjezdne Modniarki! Kupujcie kapelusze damskie wprost we fabryce I. Grossa, Kraków, Stradom 27. 681

PANNY poważnej

obznajomionej z księgowością i znajomością języka polskiego i niem. w słowie i piśmie (język angielski wymagany lecz niekonieczny) oraz stenotyp. poszukuje do natychmiastowego wstąpienia poważne przedsiębiorstwo. **Robotnik** do wszystkiego jest potrzebny. Wiadomość u firmy Beer Honigwachs, Kraków, ul. Krzyża l. 5. 696

PANNA

intel. do 5-letniej dziewczynki potrzebna zaraz na popołudnia. Zgłoszenia od godz. 2—3 Sebastyana 18, parter na prawo. 484

MASZYNKI do lodów

poleca:

S. SATTLER 492

Kraków, Stradom 18.

ABAZURY 596

do lamp elektr., gaz., nafl., gotowe i na zamów. oraz

LAMPY ELEKTR.

biurowe, na szafki n., wiszące, ścienne stylowe. — Wytwórnia

Inż. Jastrzębskiego, Sławkowska 30.

COSULICH LINE

Udający się do Brazylii lub Argentyny (w Ameryce południowej)

NAJŁATWIEJ załatwiają swe formalności podróżne, zwracając się po informacye do naszych biur:

Kraków, Radziwiłłowska 23. Warszawa, Królewska 39

oraz **najszybciej** odbywają swą podróż naszemi parowcami:

383

„ATLANTA“	„FRANCESCA“	„SOFIA“
18 maja.	8 czerwca.	13 lipca.

3 klasa do Brazylii lub Argentyny dolarów 63·—

Ceny rozumieją się nawet ze wszystkiemi kosztami i 5-dniowem utrzymaniem w porcie. Prospekta szczegółowe. —— Ceny 1 i 2 klasy oraz wszelkich informacyi udziela się na żądanie.

ESENCYA OCTOWA

80% chemicznie czysta dla celów konsumcyjnych w balonach 25 i 5 kg., jak również w butelkach po 200 gr. oferuje ze składu Gdańsk **transito, ewentualnie oclone**

Bortz & Co., Gdańsk

Pfefferstadt 1. 470

Adres telegr.: **Bortzewer.** Tel. 2602, 846 i 7037.

Generalna reprezentacya

fabryki „PUCH“ w Gracu

AUSTRO-DAIMLER

Spółka Akcyjna 623

Kraków, ul. Gertrudy L. 2

oddaje podzastępstwa rowerów w pojedynczych województwach i powiatach.

MASZYNY DO PISANIA ŚWIATOWEJ SŁAWY

„IDEAL“

dla wielkich biur i wielkich wymagań

679 **„ERIKA“**

ważące tylko 4·5 kg., dla prywatnego użytku podróży i mniejszych biur poleca

Generalna Reprezentacya

Adolf Kapellner i Brat

Biała-Bielsko.

Telefon 515. Adr. telegr.: **Akabe Biała.**

Rutynowanego buchaltera i zdolną stenotypistkę

obznajomioną z korespondencyą niemiecką przyjmie zaraz **„Kontynentalna“** sp. transport. Kraków, Pawia 6 (w godz. urzędowych). Pierwszeństwo z praktyką w przedsiębiorstwie spedycyjnem. 430

Walce oraz wszelkie maszyny, tudzież szwajcarską gazę, gurty, pasy i siatki dostarcza natychmiast ze składu firma **Riesel, Schieber i Friedländer, Lwów, Brajerowska 11a, II. p.**

Hurtowny skład papieru Beitell i Metzendorf

poleca po przystępnych cenach

przybory piśmienne i kancelaryjne

Kraków, ul. Mostowa L. 6.

PŁASZCZE GUMOWE LINOLEUM i CERATA

601 **A. NUSSBAUM**

Kraków, Dietlowska 45. Tel. 1358

GDAŃSKA ODLEWNIA METALI

poszukuje

generalnych zastępców jakoteż i subzastępców

dla zakupu starych metali oraz sprzedaży

599 **gotowych fabrykatów.**

Ubiegać się mogą o to jedynie pierwszorzędne firmy z branży metalurgicznej, jakoteż osoby, które się zajmują samodzielnie skupywaniem starych i nowych metali.

Wyczerpujące zgłoszenia z podaniem referencyi, możliwie w języku niemieckim nadsyłać należy pod „Metalurgia“ do Ad. N. Dz.

Magazyn Mód Franciszki Geiger 413

Kraków, Grodzka 35 (w podworcu)

wykonuje wszelkie roboty w zakres modniarstwa wchodzące według najnowszych żurnali wiedeńskich i paryskich po cenach umiarkowanych.

Żyd. Spółka Wydawnicza „EMUNAH“

Kraków, Stradom 15, I. p.

zaopatrzona w najnowsze książki treści judaistycznej w języku hebrajskim, żydowskim, polskim i niemieckim, przyjmuje zamówienia na książki różnych wydawnictw oraz czasopisma hebr. i polskie „Haolam“ i „Moriah“. Otwarta codziennie od godz. 9—2 z wyjątkiem sobót i świąt żydowskich.

Ostatnio nadeszły książki po cenach nader przystępnych:

Birnbaum: Ausgewählte Schriften.
Bernfeld: Das jüdische Volk und seine Jugend.
Böhm: Die zionistische Bewegung.
Brod: Im Kampf um das Judentum.
— Siozialismus im Zionismus.
Kellner: Th. Herzl's Lehrjahre.
Margulies: Kritik des Zionismus.
Nordau: Konwentionelle Lügen.
— Dr. Kohn.
Ruppin: Syrien als Wirtschaftsgebiet.
— Der Aufbau.
Sokołow: Geschichte des Zionismus.
Wiener: Die Lyrik der Kabbalah.

J. Tobias i Ska, Gdańsk

Hopfeng. 33. Adr. tel.: **Kolonialmarkt.**

Mamy zawsze na składzie

668

WANILIĘ

Tahiti surową i krystalizowaną.

Polecamy również stale do oddania na dogodnych warunkach **kawę, herbatę, kakao i ryż.**

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Dr. Ign. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 1.